

**Warunki działalności organizacji pozarządowych
w Powiecie Drawskim w 2024 r. oraz rekomendacje do roku 2029.**

1. Warunki społeczno – gospodarcze Powiatu Drawskiego.

1.1. Organizacje pozarządowe z siedzibą na terenie powiatu drawskiego ze względu na formę prawą.

Organizacje pozarządowe na terenie powiatu drawskiego	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
Kluby Sportowe nieprowadzące działalności gospodarczej	48	52	53	56	56	56
Uczniowskie kluby sportowe	20	21	22	21	21	20
Stowarzyszenia zwykłe	18	21	23	27	30	34
Stowarzyszenia zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym:						
- organizacje kombatanckie	8	8	8	8	8	8
- ochotnicze straże pożarne	17	18	18	27	27	26
- fundacje	15	15	15	8	10	12
- koła gospodyń wiejskich	-	-	-	18	18	18
Razem	258	267	271	290	296	305

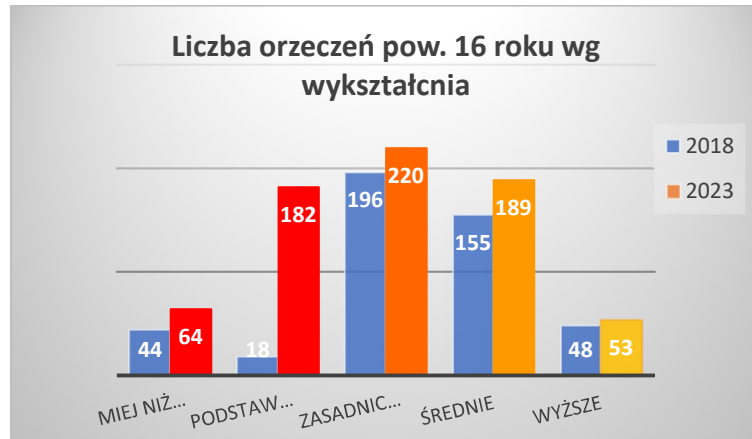
Ilość aktywnych organizacji pozarządowych w poszczególnych gminach sięga 40%. Większość już nie działa, a nie przeprowadzają procesu likwidacji. Konieczne jest uporządkowanie sytuacji prawnej tych organizacji, szczególnie w kontekście zmieniających się uregulowań prawnych i odpowiedzialności członków stowarzyszeń.

1.2. Trendy zmian liczby ludności powiatu drawskiego.¹

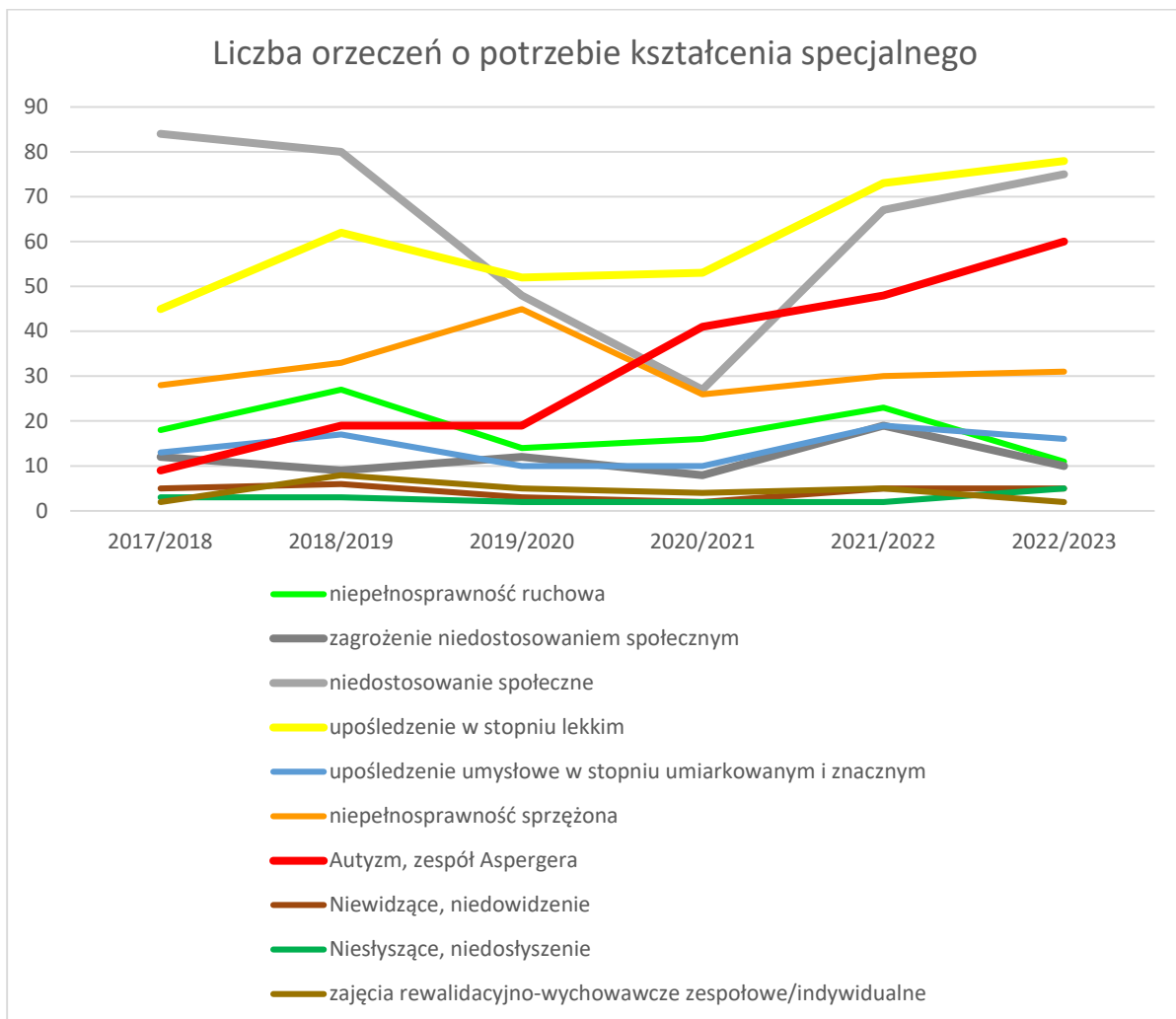
¹ Główny Urząd Statystyczny opublikował prognozę pt. „Prognoza ludności na lata 2023–2060”.

1.3. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności rocznie dla osób powyżej 16 roku życia wg wykształcenia.

Źródło: Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Drawsku Pomorskim.

1.4. Liczba orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego.

Źródło: Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Drawsku Pomorskim.

Na podstawie wniosków z danych: spadek liczby ludności (rys. 1.2) , wzrostu liczby orzeczeń o niepełnosprawności osób powyżej 16 roku życia (rys. 1.3) oraz wzrostu liczby dzieci wymagających kształcenia specjalnego (rys. 1.4) rekomenduje się podjęcie działań spójnych realizowanych zarówno przez instytucje publiczne, jak i organizacje pozarządowe:

- 1) Deinstytucjonalizacja elementów diagnozy i działań profilaktycznych komplementarnych do kompetencji instytucji wspierających.
- 2) Modyfikacja modelu diagnozy o okresu obserwacji dziecka.
- 3) Realizacja programu profilaktycznego w środowisku dziecka lub zależnie od potencjału i potrzeb poza nim.
- 4) Uzależnienie lokalnych transferów pieniężnych od stopnia włożonej pracy rodziny w działania profilaktyczne.
- 5) Stosowanie zasad przez wspólnotę lokalną adekwatnych do etapu rozwoju dziecka np. docenianie wkładu samodzielnej pracy, kształtowanie cech wolicjonalnych, unikania konkursów i oceny zewnętrznej, dbanie o równowagę warunków dobrostanu wewnętrznego i zewnętrznego w środowisku życia dziecka, mieszkańców.
- 6) Pogorszeniu ulega natomiast obszar zasobów instytucjonalnych, integracji i kapitału społecznego gmin. Zagadnieniami charakteryzującymi się najniższymi wartościami, a także utrzymującą się tendencją spadkową, świadczą o pogłębianiu się występujących negatywnych zjawisk, jest poziom bezpieczeństwa, w tym bezpieczeństwa osobistego i zdrowotnego mieszkańców. Zmiany demograficzne związane przede wszystkim ze starzeniem się społeczeństwa spowodowane ujemnym przyrostem naturalnym i ujemnym saldem migracji wymagają spójnego wprowadzania warunków sprzyjających, jak najdłuższemu zachowaniu sprawności fizycznej i psychicznej mieszkańców oraz usamodzielnienia się osób młodych.

2. Warunki działalności organizacji pozarządowych strefy centralnej.

2.1 Wskaźniki rozwoju społecznego 2018 – 2022²

Lp	Wskaźnik	2018	2020	2022
1	Dostępność i jakość usług oraz infrastruktury	+0,12	+0,11	+0,02
2	Dostępność i jakość zasobów mieszkaniowych w gminie	+0,06	+0,08	+0,25
3	Zasoby instytucjonalne, integracja i kapitał społeczny gminy	-0,72	-0,64	-0,56
4	Poziom bezpieczeństwa	-0,72	-0,71	-0,54
5	Sytuacja demograficzna	-0,37	-0,35	-0,37

2.2. Wskaźniki rozwoju gospodarczego 2018 - 2022.³

Lp	Wskaźnik	2018	2020	2022
1	Potencjał i konkurencyjność lokalnej gospodarki	+0,09	+0,11	+0,11
2	Rynek pracy i kwalifikacje siły roboczej	-0,16	-0,19	-0,08
3	Sytuacja materialna mieszkańców	-0,47	-0,44	-0,43
4	Stan finansów lokalnych (zdolność finansowania rozwoju)	-0,20	-0,21	-0,20

² Strategia Terytorialna Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Strefy Centralnej Województwa Zachodniopomorskiego 2023 - 2030 r.

³ Strategia Terytorialna Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Strefy Centralnej Województwa Zachodniopomorskiego 2023 - 2030 r.

2.3. Wymiar środowisko – przestrzenny 2018 – 2022.

Lp	Wskaźnik	2018	2020	2022
1	Dostępność komunikacyjna (zewnątrzna i wewnętrzną)	-0,29	-0,32	-0,32
2	Ład i struktura przestrzenna obszaru	-0,14	0,00	-0,05
3	Lokalne środowisko przyrodnicze	+0,16	+0,17	+0,26

Warunki dobrostanu mieszkańców Strefy Centralnej, tj. powiatów: drawskiego łobeskiego i świdwińskiego są zmienne. Największym zagrożeniem jest: odpływ ludzi młodych, co jest efektem m.in. trudności usamodzielnienia się i ciągła ocena zewnętrzna dokonywana przez społeczność lokalną oraz warunki bytowe tj. niski poziom płac, ograniczona liczba miejsc pracy i w małym środowisku swego rodzaju zmowa cenowa. Ujemny wskaźnik rozwoju partnerstwa w wymiarze środowiskowo-przestrzennym związany jest przede wszystkim z pogarszającym się stanem dostępności komunikacyjnej. Średnia gęstość zaludnienia w 2023 roku wynosiła 32 osoby na 1 km². Natomiast największą szansą rozwoju jest limitowanie liczby gości w celu wzrostu dochodów za usługi oraz ochrony środowiska naturalnego Strefy Centralnej. Ogromnym walorem środowiska naturalnego powiatu drawskiego jest jego położenie w zlewni Drawy, Drawski Park Krajobrazowy i rezerwaty przyrody sprzyjające warunkom środowiskowym dobrostanu człowieka. Mała liczba ludności daje również szansę na wielopoziomowy dialog i edukację.

Partnerstwo Strefy Centralnej będzie mogło skorzystać ze środków EFRR, EFS+, FS oraz EFMRA, które będą dostępne w ramach następujących programów:

- Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027 (FEPZ);
- Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS);
- Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG);
- Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC);
- Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS);
- następcą Programu Operacyjnego Ryby;
- Programy INTERREG (głównie Południowy Bałtyk; Region Morza Bałtyckiego; Europa Środkowa oraz Interreg EUROPA; URBACT IV).

Plan strategiczny Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 wspierać będzie w ramach tzw. II filara, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich. Zaangażowane zostaną na ten cel środki *Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich* (EFRROW). Należy założyć, że niektóre projekty Strategii ZIT mogłyby zostać sfinansowane z tego źródła, ponieważ poza gminą miejską Świdwin, 89 pozostałe gminy OFSC mają status gmin wiejskich lub miejsko-wiejskich z istotnym znaczeniem rolnictwa. W ramach PROW przewiduje się współfinansowanie między innymi inwestycji w zakresie małej infrastruktury turystycznej, kulturalnej, sportowo-rekreacyjnej a także krótkich łańcuchów dostaw.

Około jedna trzecia Europejczyków uważa, że największy wpływ na dobrą kondycję psychiczną i fizyczną mają: kontakt z przyrodą i przebywanie na terenach zielonych (35%), nawyki snu (35%), aktywność fizyczna (34%) i kontakty społeczne (33%).

3. Rekomendacje do roku 2029.

2023 – 2024

Realizacja pierwszego etapu wprowadzania celu głównego Programu współpracy, to efekty np. : wzrost liczby organizacji pozarządowych, wzrost aktualizacji danych, wzrost złożonych wniosków i przydzielonych dotacji, wzrost pozyskanych środków zewnętrznych przez organizacje (250 tys zł. – 2023 r. 850 tys zł. – 2024), wzrost udziału w szkoleniach i warsztatach w celu profesjonalizacji organizacji, wizyty studyjne w podmiotach ekonomii społecznej, utworzenie podmiotu ekonomii społecznej przy MCIS w Złocieńcu, stała współpraca kilku grup roboczych organizacji ADHD powiatów: drawskiego, świdwińskiego i łobeskiego, utworzenie kooperatywy organizacji pozarządowych.

2025-2029

Do realizacji drugiego etapu celu głównego programu - jest budowanie wspólnoty lokalnej, poprawa jakości życia mieszkańców i zrównoważonego rozwoju powiatu poprzez partnerstwo samorządu i organizacji pozarządowych z zastosowaniem zasad demokracji partycypacyjnej.

Korzyści z realizacji II etapu:

- 1) Stopniowa zmiana społecznej kultury organizacyjnej z roszczeniowej na współodpowiedzialności.
- 2) Przekierowanie części środków publicznych z transferów społecznych na wynagrodzenie za pracę w usługach społecznych.
- 3) Realizacja nadrzędnych ustaw i programów krajowych oraz europejskich. Zgodnie z wartościami: humanizmu, praworządności i odpowiedzialności poprzez stosowanie zasad: pomocniczości, solidarności, partnerstwa.
- 4) Utworzenie i utrzymanie miejsc pracy w szerszej rozumianej sferze usług społecznych.
- 5) Zatrudnienie i zatrzymanie na terenie powiatu osób młodych i ekspertów wykonujących pracę, która daje im satysfakcję i możliwość utrzymania rodziny, a wszystkim zdrową wspólnotę.
- 6) Stopniowe budowanie lokalnej odporności na kryzysy : społeczny, ekonomiczny, ekologiczny, energetyczny.
- 7) Inwestycja w deinstytucjonalizację i podmioty ekonomii społecznej.
- 8) Dywersyfikacja źródeł finansowania podmiotów ekonomii społecznej, również ze środków z poza powiatu drawskiego, zgodnie z zasadą spójności rozwoju kapitału społecznego i technicznego.

Realizacja II etapu możliwa jest poprzez budowanie przestrzeni do partnerskiej współpracy JST, NGO, przedsiębiorców, w tym rolników, decentralizację usług społecznych. Zadania:

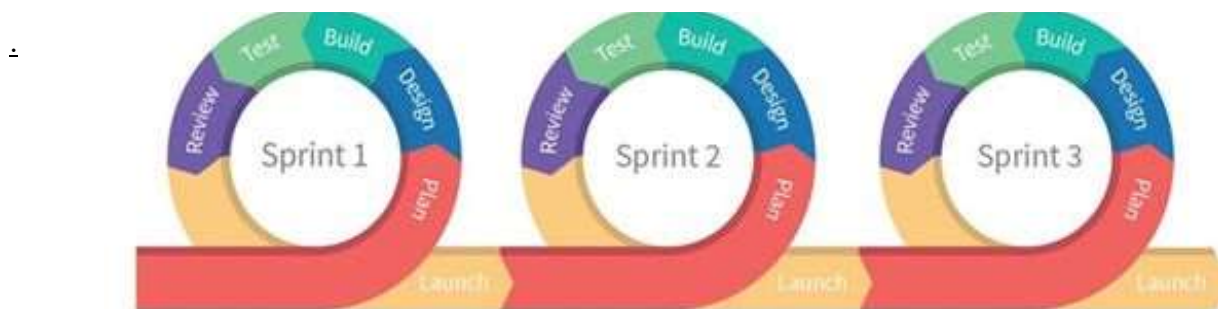
- 1) Usamodzielnienie się organizacji :
 - a) prośba o unikanie konfliktu interesów wynikającego np. z pełnienia przez tą samą osobę funkcji w zarządzie stowarzyszenia składającego ofertę, jak i w zarządzie powiatu przyznającego dotacje dla tego stowarzyszenia,
 - b) w celu uniknięcia konfliktu interesu prośba, by organ prowadzący zwiększył budżet jednostki organizacyjnej o kwotę dotychczas realizowanego zadania placówki,
 - c) kooperatywa - samopomoc organizacji pozarządowych ludzi prowadzących organizacje bez ambicji politycznych.

- 2) Włączanie w dialog społeczny grup roboczych z udziałem NGO:
 - a) dostęp do wiedzy bezpośrednich realizatorów usług społecznych, ekspertów,
 - b) włączenie w dialog mieszkańców poprzez informacje od radnych o propozycjach uchwał rad gmin i powiatu,
 - c) powierzenie zadania pn. praca w grupach zadaniowych dialogu społecznego (ryczałt na zwrot za dojazd i pracę w zespole),
 - d) konsultowanie programów wieloletnich oraz wybranych aktów normatywnych z organizacjami pozarządowymi.
- 3) Budowanie potencjału i proces powierzenia zadań usług społecznych świadczonych przez NGO:
 - a) Etapowa kooperatywa samopomocy organizacji pozarządowych zachodniopomorskiej strefy centralnej, (na bazie PES, obsługa organizacji i deinstytucjonalizacja komplementarnych usług społecznych do jednostek organizacyjnych),
 - b) wsparcie potencjału organizacji z działu 853 polityka społeczna, rozdział 85395 – wsparcie rozwoju potencjału organizacji pozarządowych,
 - c) tworzenie miejsc pracy dla młodych i ekspertów poprzez m.in. deinstytucjonalizację z wykorzystaniem środków FERS (krajowe), EFS + (regionalne), PUP, FNdŚ Koszalin, LGD – Złocieniec) poprzez deinstytucjonalizację usług społecznych i dywersyfikacja źródeł ich finansowania w celu wzrostu jakości usług, ponieważ :
 - umożliwia wykonywanie przez mieszkańców pracy takiej, która zapewnia potrzeby bytowe (wynagrodzenie i utrzymanie rodziny) i daje satysfakcję wewnętrzną (wiarę we własne siły),
 - stosuje zasady „sprawiedliwości społecznej”, w której wkład pracy każdej osoby jest potrzebny, co powoduje wzrost świadczeń za pracę, kosztem zmniejszenia transferów pieniężnych,
 - przyczynia się do wzrostu poczucia sprawczości, umiejętności, samooceny, uczy uważności i buduje zdrowe relacje utrzymujące mieszkańców do późnego wieku w sprawnej kondycji fizycznej i psychicznej,
 - przekierowuje gospodarkę konsumpcjonizmu na gospodarkę usług społecznych i efektywne wykorzystanie ograniczonych zasobów,
 - daje czas na wykonywanie usługi, odpoczynek, refleksję i działanie zgodnie z wartościami.
- 4) Program współpracy z organizacjami pozarządowymi:
 - a) na 5 lat z roczną ewaluacją (budżet, sprawozdanie z efektów),
 - b) kryteria oceny dotacji z priorytetem usług społecznych,
 - c) jedno stowarzyszenie – jedna oferta w jednym priorytecie, złożenie ofert maksymalnie w 2 priorytetach,
 - d) finansowanie realizacji pracy w zespołach roboczych,
 - e) poszczególne etapy opracowania projektu programu z udziałem organizacji pozarządowych (etap propozycji rozwiązań, konkretnych zapisów do propozycji programu poddanego pod konsultacje społeczne),
 - f) dotacje dla organizacji spełniające wymagania konkursowe oraz nie otrzymujące dotacji ze źródeł finansowania systemowego np. niektóre kluby sportowe.

4. Monitorowanie i ocena jakościowa skuteczności koordynacji działań.

Monitoring usług społecznych odbywa się w sposób ciągły i zwinny. Ciągły, ponieważ usługi społeczne wymagają długoterminowej pracy i są współzależne od siebie. Zwinne, gdyż usługodawca na bieżąco (zwinnie, elastycznie) dostosowuje usługę do zindywidualizowanych potrzeb odbiorców i pozostałych zmian warunków, tak by efekt końcowy był satysfakcją dla odbiorcy usług.

Schemat Zarządzanie zwinne w koordynacji działań instytucjonalnych i pozainstytucjonalnych z reakcją na zmienne warunki

5. Cele Wieloletniego programu współpracy Powiatu Drawskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na lata 2025 – 2029”.

Celem głównym programu jest budowanie wspólnoty lokalnej, poprawa jakości życia mieszkańców i zrównoważony rozwój powiatu poprzez partnerstwo samorządu i organizacji pozarządowych z zastosowaniem zasad demokracji partycypacyjnej.

Lp	Zadanie (po co? jak? kto? kiedy?)	Wskaźnik	Wartość bazowa 2024	Wartość docelowa 2029
Cel I.	Wzrost systematycznej samopomocy i współodpowiedzialności mieszkańców, za działania profilaktyczne przeciwdziałające lokalnym problemom.			
1.1	Kompetencje organizacji i udział w dialogu społecznym na kolejnych etapach partycypacji, w tym monitoringu i reakcji oraz rekomendacji – współodpowiedzialności : czystości wody, środowiska naturalnego, wywozu śmieci do lasu. Inne. Centrum Aktywności Obywatelskiej w wybranej przez NGO formie	<ul style="list-style-type: none"> • Ilość organizacji, z kompetencjami • Liczba osób • Liczba ćwiczeń dialogu w roku • Centrum Aktywności Obywatelskiej 	<p>1</p> <p>3</p> <p>1</p> <p>0</p>	<p>Min. 10</p> <p>Min. 20</p> <p>Min. 20</p> <p>1</p>
1.2	Wprowadzenie w życie społeczne rozwiązań, działań profilaktycznych	<ul style="list-style-type: none"> • Ilość wprowadzonych 	0	20

	wypracowanych przez zespoły zadaniowe, robocze NGO – JST.	rozwiązań w zespołach		
1.3	Współpraca NGO z radnymi gmin i powiatu, bieżący dialog z mieszkańcami dot. planowanych uchwał samorządu i sposobów rozwiązywania problemów.	<ul style="list-style-type: none"> Ilość spotkań Liczba radnych Ilość informacji zwrotnej z 5 gmin 	0 0 0	Rocznie w powiecie 30 30 30
1.4	Mieszkańcy powiatu : - stosują nawyki profilaktyki zdrowia: ruchu i odżywiania, - w szkołach, miejscach pracy - zdrowe przekąski, - segregują odpady, - nie marnotrawią, a ponownie wykorzystują zasoby i sprzedają, - „banki samopomocy” np. „złota rączka”, opieka nad dziećmi, osobami starszymi, usługi wytchnieniowe dla rodzin itd. Banki samopomocy.	<ul style="list-style-type: none"> Dane statystyczne dot. zdrowia mieszkańców z POZ Ilość miejsc i osób korzystających Raport z firm Ilość miejsc pracy recykling Liczba wolontariuszy 	Brak danych uzupełniony przez zespół 0 bd 0 0 5	Wzrost o 10% 20 Utrzymanie obecnego poziomu. 5 100
1.5	Powstanie i działalność: - sklepu internetowego usług społecznych i produktów samopomocy.	Ilość usług Wartość obrotu rocznie	0 0	Min. 10 Przyrost o 5%
II.	Wzrost efektywności usług społecznych poprzez komplementarność usług świadczonych przez NGO i JST, wzrost niezależności i potencjału organizacji pozarządowych, stopniową deinstytucjonalizację usług społecznych oraz dywersyfikację źródeł finansowania.			
2.1	Przestrzeń dla komplementarnych usług NGO, deinstytucjonalizacja. – przygotowanie programu współpracy i projektów NGO tworzenia miejsc pracy, tańszego wynajmu mieszkań, wynagrodzeń szczególnie dla młodych ludzi, - dywersyfikacja źródeł finansowania realizacji usług społecznych, - pomieszczenia publiczne dostępne dla NGO i JST.	Stopień realizacji programu Stopniowy wzrost samofinansowania się organizacji Stopień udziału w rynku	0 0 0	70% O 5% rocznie O 5% rocznie
2.2	Usługi społeczne:		0	20

	<ul style="list-style-type: none"> • międzysektorowe rozwiązywania problemów w czasie motywacji uczestników „Gimnastyka życia” – warsztaty cykliczne dla mieszkańców umiejętności życiowych np. Jak „cała wioska wychowuje dziecko?”, itd. • bezpośredniego wsparcia dla NGO powiatu drawskiego przez kooperatywę organizacji (szkolenia, wizyty studyjne, obsługa administracyjna, opracowania projektów, mentoringu dla NGO). 	<ul style="list-style-type: none"> • Rodzaje umiejętności życiowych międzysektorowych • Poprawa sytuacji osób np. liczba osób, które zdobyły umiejętności • Ilość źródeł finansowania dla 80% NGO powiatu • Wzrost udziału środków niepublicznych w finansowaniu dla 20% NGO powiatu 	0 1 5%	70% uczestników Min. 3 30%
2.3	Współpraca NGO i JST przy kolejnej perspektywie UE	Ilość rozwiązań, wypracowanych w zespołach i wprowadzonych do kolejnej Strategii	0	Min. 10
III.	Określenie zasad realizacji, monitoringu i ewaluacji „Wieloletniego programu współpracy powiatu drawskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na lata 2025-2029”.			
3.1	Obsługa medialna dla NGO. Promocja i przykłady realizacji zasad partycypacji, solidarności, samopomocy, współodpowiedzialności, pomocniczości.	Strona internetowa Sklep internetowy Organizator turystyki on-line + miejscowi pasjonaci	0 0 0	1 1 1
3.2	Przeprowadzenie monitoringu efektów zrealizowanych projektów w danym roku.	Diagnoza zewnętrzna	0	Monitoring i Rocznie 1 raz + rekomendacje
3.3	Przeprowadzenie ewaluacji realizacji programu i wprowadzenie rekomendacji zwiększających efektywność programu.	Ewaluacja zewnętrzna	0	Monitoring i Rocznie 1 raz + rekomendacje
3.4	Opracowanie propozycji programu współpracy na lata 2029-2034	Liczba organizacji współtworzących	20	40